

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Стаття присвячена аналізу наукових праць про викладання іноземної мови студентам нефілологічних спеціальностей у вищій школі. Розкрито сутність поняття «комунікативна діяльність», «лексична компетенція», підкреслено важливість використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Поєднання сучасних технологій, методик, дидактичних матеріалів і методів навчання сприяє індивідуалізації та оптимізації навчального процесу. В умовах пошуку шляхів оптимізації методики формування іншомовної компетенції у студентів.

Ключові слова: комунікативна діяльність; лексична компетенція; інноваційні методи; інтерактивні методи; проектна робота; інформаційні технології.

Постановка питання. Одним із найактуальніших питань сьогодення є вирішення проблем, які виникають в економічній, політичній, науково-технічній та освітній галузях, вони вимагають від сучасного випускника закладу вищої освіти активного володіння іноземною мовою. Студенти мають бути підготовленими до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та роботі, адже англійська мова виступає як засіб комунікації, спілкування з представниками інших націй. Якісна мовленнєва підготовка студентів неможлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасні освітні технології – це професійно орієнтоване навчання, де застосовуються інформаційні та телекомунікаційні технології, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедія), використання інтернет-ресурсів тощо.

Мета статті. Визначити важливість використання різних методів та підходів у вивченні англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей. Розкрити сутність використання комунікативної діяльності, лексичної компетенції, інноваційних та інтерактивних методів, важливість використання інформаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і наукових публікацій. Такі вчені, як Л. Борозенець, М. Євдокимова, Н. Куче-ренко, Ю. Маслова та інші досліджували проблему формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів немовних спеціальностей. З'ясовано, що іншомовна комунікативна компетентність є невід'ємною складовою підготовки студентів, адже сприяє продуктивній взаємодії з навколишнім світом, тобто успішному професійному становленню майбутнього

фахівця. Саме тому перед вищою школою виникає потреба пошуку і впровадження у практику актуальних методів навчання іноземних мов, які сприятимуть формуванню іншомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей. Вивчення мови не може обійтись без компетентного викладача, який має знати актуальні методи викладання, оптимально підібрати той чи інший прийом відповідно до знань і потреб студента.

Виклад основного матеріалу. До сучасних методів навчання відносять:

- створення атмосфери, в якій студент відчуває себе легко і затишно, стимулювати його інтереси, розвивати бажання до практичного вживання іноземної мови;
- захоочувати студента, зачіпати його емоції та почуття;
- стимулювати його мовленнєві і творчі здібності;
- активізувати студента, роблячи його головною діючою особою в навчальному процесі;
- навчити студента працювати над мовою самостійно на рівні його фізичних, інтелектуальних і емоційних можливостей;
- передбачати різні роботи в аудиторії: індивідуальну, групову, колективну, стимулюючи активність студентів, їх самостійність та творчість.

На цьому етапі основним методом навчання іноземної мови є **комунікативний метод**. У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватися мовою залежно від ситуації. Вони навчаються комунікації в процесі самої ж комунікації. Для досягнення мети, тобто комунікативної

компетенції, викладач використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Переваги комунікативного методу полягають у тому, що студенти вдосконалюють навички усного мовлення, долають страх перед помилками. Однак відсутність належної уваги якості мови є його недоліком.

Необхідно зазначити, що нині у практиці підготовки студентів ЗВО поряд із традиційними методами навчання досить широко застосовуються активні методи навчання. **Активні методи** навчання стимулюють пізнавальну діяльність студентів, вони будуються на діалозі, який передбачає вільний обмін думками про шляхи вирішення тієї чи іншої проблеми та характеризується високим рівнем активності студентів. Саме таке навчання загальноприйнято вважати «найкращою практикою навчання» в сучасному вищому навчальному закладі.

Важливе місце у цій діяльності посідають – **інтерактивні методи**, в основі яких лежить взаємодія викладача і студента, безпосереднє міжособистісне іншомовне спілкування, найважливішою особливістю якого визначається спроможність студентів «приймати роль» іншого, уявляти як це сприймає партнер, або група комунікантів і, відповідно, брати участь у мовленнєвій ситуації, будувати свої власні мовленнєві дії. Взаємодію у режимі викладач – студент, студент – студенти, характеризує висока інтенсивність професійного спілкування учасників, зміна форм пред'явлення дидактичного матеріалу. Мотивацію вивчення іноземних мов у навчальному закладі підвищуємо за допомогою використання професійного спілкування – ролевих ігор, які залучають студентів до інтерактивної діяльності на занятті. Передбачають неформальний стиль спілкування, можливість об'єктивно оцінювати свої комунікативні можливості. Цей метод роботи збільшує відсоток розмовної мови у системі практичного заняття. Впровадження інтерактивних форм та методів навчання іншомовної фахово орієнтованої компетенції потребує цілеспрямованої розробки чітких інструкцій з боку викладачів, підготовки до постійного оновлення лінгвістичного ресурсу для комунікації.

Інноваційні технології навчання мають бути зорієнтовані на особистість студента, створення умов для самовираження і розвитку, при якому прагнення постійно оптимізувати навчальний процес з урахуванням особистостей інформаційного суспільства зумовлює потребу в нових технологіях навчання. Використання інтерактивних технологій не самоціль, а засіб створення атмосфери доброзичливості й порозуміння, усунення відчуття страху і невпевненості, подолання мовного бар'єру, намагання зробити студента більш розкутим, налаштованим на успіх, виявити його здібності до творчості.

Досить поширеним є застосування методу проєктів, який завершує вивчення кожної розмовної теми впродовж навчального року і демонструє не лише мовні уміння і навички кожного студента, а й здібність до творчого мислення. У процесі проєктної роботи відповідальність за навчання лягає на самого студента як індивіда і як члена проєктної групи. Основне, що сам студент визначає, яку інформацію

міститиме проєкт та в якій формі відбувається його презентація. Результатом проєктної роботи студентів є розвиток креативного мислення, набуття навичок самостійної та групової роботи, демонстрації та пояснення матеріалу. Використання інтерактивних форм та методів навчання є системним і логічно обґрунтованим у навчальному процесі, де чільне місце займають ролеві ігри, драматизації, групові дискусії тощо. Означені види роботи є особливо ефективними на заключному етапі роботи над певною темою. Їх застосування посилює особистісну та комунікативну орієнтованість навчання, стимулює творчість студентів та створює реальні умови для досягнення практичного результату навчання.

Кожна інтерактивна технологія потребує попереднього розгляду і навчання студентів працювати за цією технологією. Як результат, дисципліна на занятті, де використовувалися інтерактивні методи, виходить за рамки традиційного формату. Інтерактивне навчання потребує зміни структури організації заняття в групі, а також зміни кількості часу для підготовки як студентам так і викладачеві. За таких умов інтерактивні методи допоможуть з одного боку, більш ефективно організувати комунікативно-пізнавальну діяльність студентів, а з іншого сприятимуть оволодінню навчальними стратегіями та виробленню власного ефективного стилю пізнавальної діяльності.

За останні десятиріччя помітно зросла роль **інформаційних технологій** у навчальному процесі. Використання комп'ютерних вправ є дуже ефективне, про що свідчать методичні дослідження у цій галузі. Г. С. Чекаль і Г. І. Коваль розглядають комп'ютерні вправи як засіб, що здійснює подання інформації, контроль, оцінку і корекцію навчальних досягнень студента, управління навчально-пізнавальною діяльністю у процесі проходження індивідуального шляху навчання для поставленої мети. Застосування комп'ютерів на заняттях виявляє резерви навчального процесу, особистості студента, збільшує дидактичні можливості викладача. Виконання комп'ютерних програм сприяє підвищенню професійного рівня майбутнього фахівця і забезпечує сприймання інформації через зоровий та слуховий канали, дозволяє здійснювати навчання і контроль засвоєння матеріалу в різних режимах самостійного пошуку і на різних рівнях складності. Використання комп'ютера є доцільним у процесі навчання мовного та мовленнєвого матеріалу іноземної мови, а також проведення тестування щодо перевірки рівня сформованості навичок і вмій видів діяльності іноземною мовою. Інформаційні технології виступають основним засобом інтерактивного навчання. Сучасні засоби навчання та широкий спектр інформації дають можливість викладачеві застосовувати в роботі проблемно-орієнтоване навчання в індивідуальному ритмі кожного студента, контролювати успішність новими інтерактивними методами і тим самим урізноманітнити власні педагогічні технології. Оптимальними технологіями для навчання за інтерактивною методикою є інтелектуальна карта (mind map), тобто схематичне представлення думки автора, яке дозволяє запрограмувати майбутнє повідомлення, блог (blog), тобто веб-сайт, який дозволяє розміщувати професійно-

орієнтовану інформацію власного теоретичного і практичного пошуку з метою викладання своїх поглядів і досвіду, спілкування, коментування і редагування, вікі (wiki), який базується на супертекстовому середовищі і дозволяє організувати професійно-орієнтовану інформацію у письмовій формі, змінювати, редагувати, доповнювати і оцінювати її. Ці технології залучаються у навчальний процес і стають його невід'ємними складниками.

Лексична компетенція – є складовою частиною комунікативної компетенції, без набуття якої повноцінне спілкування є неможливим. Важливість формування саме цього аспекту компетенції виділена у дослідженнях багатьох вітчизняних та зарубіжних учених, таких як І. М. Берман, Н. Г. Вишнякова, R. Carter, M. McCarthy, M. Lewis, L. Taylor, I. Nation та інші. Вони зокрема вивчали процес функціонального оволодіння студентами лексикою з урахуванням закономірностей породження мовленнєвих висловлювань, дослідили способи і прийоми для розкриття значень іншомовних слів, проаналізували дію лексичного механізму в різних видах мовленнєвої діяльності. В умовах пошуку шляхів оптимізації навчального процесу перед викладачами і закладом вищої освіти постає питання створення ефективної методики формування іншомовної лексичної компетенції у студентів немовних спеціальностей.

У визначенні етапів формування іншомовної лексичної компетенції варто зазначити, що процес навчання іншомовної лексики проходить шлях від отримання знань і вироблення певних лексичних умінь до розвитку вторинних мовленнєвих умінь через удосконалення лексики.

Розглянемо два основних етапи формування іншомовної лексичної компетенції:

– етап семантизації та ситуативного тренування набутих знань та умінь на перших етапах навчання лексики;

– етап самостійної інтерпретації соціокультурних явищ та умінь на заключному етапі оволодіння лексичними одиницями.

Основним типом вправ на першому етапі є рецептивні, рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні, рецептивно-продуктивні комунікативні, репродуктивні комунікативні та продуктивні умовно-комунікативні вправи, у яких студент сприймає зразок мовлення і виконує з ним певні дії згідно зі створеною викладачем ситуацією мовлення.

На другому етапі переважають продуктивні, умовно-комунікативні та комунікативні вправи. На цьому ми також використовуємо багато вправ для самостійної роботи студента.

Наведемо приклади вправ на першому етапі:

1. What do you associate «Breaking News» with? Explain your ideas.

2. Match the words to the definitions.

3. Fill in the text with one of the words.

Приклади вправ на другому етапі:

1. Divide students into three groups, the first group is the residents of the village, the second group is the tourists, the third group is the authority. Your task is to read the stories and give for and against arguments to build the new road or not.

2. Prove the statement «The printed word will never die».

Тож, запропоновані вправи ефективно використовуються на заняттях з англійської мови і студенти успішно засвоюють лексичні одиниці.

Висновок. Отже поєднання сучасних технологій, різних методів мають значне місце у методиці викладання іноземних мов. Усе вищеозначене дає можливість стверджувати, що новітні тенденції спрямовані на задоволення потреб комунікації, самореалізації та вільного вираження особистості, цьому значною мірою сприяють комунікативна та інтерактивна технології із залученням технічних засобів навчання.

Список використаних джерел

1. Калініна Л. В., Самойлюкевич І. В., Андерсон К. Getting America wise through reading. Навчальний посібник з англійської мови для студентів вищих навчальних закладів. У 2-ч. кн. – Київ : Пед. думка 2001. – кн 1–175 с.
2. Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврата, спеціаліста і магістра. Міністерство освіти і науки України. – К., 2002. – 51 с.
3. Тарнопільський О. Б., Склярєнко Н. К. Стандарти комунікативної поведінки у США. – Київ 2000. – С. 45–67.
4. Сасенко Н. С. Інноваційні технології у навчанні іноземних мов професійного спрямування / Н. С. Сасенко. // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – 2011. – № 18. – С. 213–221.
5. Померун О. Інтерактивні технології навчання : теорія та практика. К., 2002. – 136 с.
6. Крилов І. В. Інформаційні технології : теорія і практика – К., Центр, 2006. С. 124 – 130 с.
7. Струтинська Л., Станкевич І. Етапи розвитку мовної компетенції та методи викладання іноземних мов / І. Станкевич, Л. Струтинська, Вісник Львівського Університету. – 2013. № 32 – С. 234–239.

I. Voytsyо,

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

FOREIGN LANGUAGE TRAINING FOR NON-PHILOLOGICAL STUDENTS IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES

This article is devoted to the analysis of scientific works of teaching a foreign language in a higher education school for students of non-philological specialties. The essence of the concepts communicative activity, lexical competence is revealed, outline innovative methods, emphasizes the importance of using informational technology in the educational process. In search of the ways

to optimize the educational process, the teacher of a higher education institution is tasked with creating effective methods for the formation of foreign language competence in students.

Key words: communication activities; lexical competence; innovative methods; interactive methods; project work; Information Technology.

И. Н. Войцко,
ЧНУ им. Петра Могилы, г. Николаев, Украина

ИНОЯЗЫЧНАЯ ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ НЕФИЛОЛОГИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В КОНТЕКСТЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ

Эта статья посвящена анализу работ о преподавании иностранного языка в высшей школе студентам нефилологических специальностей. Раскрыта сущность понятий коммуникативная деятельность, лексическая компетенция, обозначены инновационные методы, подчеркнута важность использования информационных технологий в учебном процессе. В условиях поиска путей оптимизации учебного процесса перед преподавателем высшего учебного заведения стоит задача использования эффективной методики формирования иноязычной компетенции у студентов.

Ключевые слова: коммуникативная деятельность; лексическая компетенция; инновационные методы; интерактивные методы; проектная работа; информационные технологии.

Рецензенты: Мещанинов О. П., д-р. пед. наук, профессор;
Гришкова Р. О., д-р. пед. наук, профессор.

© Войцко И. М., 2019

Дата надходження статті до редколегії 24.12.19